

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 3. An hisce verbis Caluiniana fiducia probetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

pertas velut probrium obiiciatur, cum sit donum æternorum deorum.

QVÆSTIO II.

An hoc loco Religiosorum votina paupertas probetur?

Paupertas
primitiva
Ecclesia.

Christus
hortatur vt
verè paupe-
res efficiamur.

§. 1. **A**ntiquis nulla de hac quæstione dubium fuit, adeo vt Ecclesia Ierosolymitana tali paupertate bearetur. Deponebant enim rerum venditum precia ad pedes Apostolorum. Verum ad hunc locum quod attinet, magnum præconium paupertati tribuit, vt ei primam beatitudinem quasi præmium proposuerit. Dum enim pauperes beatos prædicat, ad paupertatem hortatur; Quemadmodum id agere suadet, vt mites, vt mundi corde simus, easq; virtutes re ipsa, & actione sectemur, ita quoque paupertatis fructu ostenso eam amplecti nos vult. Atque adeo non modo opes contemnere, sed etiam erogare, atque adeo largiter egenis succurrere, vt nos libera paupertate fruamur, beatum iudicat. Egregie hoc exposuit Nyssenus orat. i. de beatit. Ponderosa quædam res est aurum, onerosas res omnes, quæ diuitiarum causa expetitur: leuis vero res quædam & sublimis petens est virtus. Verum hæc sibi inuicem opposita sunt, ponderosum & leue. Ergo nulla ratione effici potest, vt leuis sit is, qui se pondere materia affigit. Si igitur ad superna nos accedere oportet ab iis, quæ deorsum trahunt, inopes & egeni sumus, vt in supernis perseueremus. Quis autem sit modus quo id efficiatur, præscribit Psalmodia, Disperdit, inquit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi. Qui pauperi impertitus fuerit, in partem eius, qui propter nos pauper fuit, se ipsum constituit. Egenus fuit Dominus, ne tu quidem metuas egestatem. Verum regnum obtinet omnis creatura, qui propter nos egenus fuit: Ergo si cum eo, qui egenus fuit, vnâ pauper eris, cum regnante quoque vnâ regnabis. Beati enim pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum: cuius etiam nos digni habemur per Christum Iesum Dominum nostrum cui gloria & imperium, in secula seculorum. Amen.

§. 2. Friuola sunt, quæ obiectare solent, opum, & deliciarum suarum mancipia. Tentari Deum aiunt, dum vitæ præditiis se quippiam spoliatur, ociosos esse Monachos, liberales esse non posse, in communi opes possidere.

Verum omnia illa vana sunt. Qui monitu Domini, exemplo discipulorum omnia deserit, non tentat ille Deum, sed eius in se liberalitatem proicit. Ocium omnium instituta ordinum summo opere derestantur, & arcent. Quod si nondum omnibus locis exculsum est. Emendanda est mala consuetudo, non tollenda religio. Liberalis animo esse potest, qui opibus destitutus est: Viduæ minutum acceptius est Deo; quam diuitum talenta. In communi opes habent, ex quibus velute elemosynis viuunt. De quibus etiam pauperum aliorum necessitates subleuant.

QVÆSTIO III.

An ex hisce concludatur, non sola nos fide saluari?

§. 1. **M**ale sibi conscii Aduersarii ipsi quæstionem quoque mouerunt. [Terio, inquit Bull, vitata est aduersariorum obiectio refutanda. Beati mites, Beati pacifici. Ergo non sola fide sumus beati. Cum autem in aliis locis fidei tribuatur beatitudo, alibi vero operibus, disputant coniungenda esse dicta de fide & operibus, & docendum esse, Homini nem fide & operibus coniunctim iustificari & beatitudinem consequi.]

Ad hanc speciosam obiectiorem dissoluendam reneatur hæc firma & immota hypothesis, cum nec fieri possint bona opera, nec Deo placeant, sine fide, vt clare dicitur, omne quod non est ex fide peccatum est. Item, sine fide impossibile est Deo placere. Item, sine me nihil potestis facere: perspicuum est semper in dictis de operibus præluere debere fidem accipientem remissionem peccatorum & reconciliationem gratis propter Christum. Itaq; hæc sententia: Beati quorum remissa sunt iniquitates & quorum tecta sunt peccata propter Christum omnibus aliis dictis, quæ de operibus loquuntur præponi debet. Beati mites. Beati pacifici, scilicet, habentes remissionem peccatorum propter Christum, & studium colendæ mansuetudinis & tuendæ pacis, sunt beati, non propter mansuetudinem, aut istas virtutes, sed gratis propter solum Christum, sola fide, quæ tamen per has virtutes efficacior est. Nam exclusiua particula, sola, gratis, sine operibus excludunt non ipsas virtutes ne adsint, sed causam iustificationis seu beatitudinis transferunt ab operibus in solum Christum, vt & Christo debitus honos tribuatur, & conscientie certam ac firmam consolationem retineant, quæ proflus amitteretur, si fides partim Christo, partim nostris operibus nitteretur. Sed hæc copiosius in doctrina de iustificatione explicantur.]

Respondeo. Verissimum esse, quod aduersarius ait; hæc bona paupertatis, mansuetudinis, ac similibus virtutum opera, sine fide non esse, fide niti. Deinde falsum est, non propter has virtutes nos esse beatos. Esi enim in solidum propter Christum omnis beatitudo in nos conferatur, ipse causa sit, non modo felicitatis, sed omnium etiam eorum quibus ad eam ducimur, auxiliorum, suam tamen habent etiam efficientiam, locumque virtutes. Sunt enim vnus rei diuine causæ, quarum suum quælibet locum obtinet. Quod alia occasione commodius explicabitur. Nam præsentem locum virgo. Beati pauperes, mites, quoniam, (ἐπὶ) ipsorum est regnum celorum: vt de fide dictum: Beati qui crediderunt. Beati quæ credidisti. Vt igitur fides, ita & alia virtutes sunt beatitudinis causæ. Nec ideo non in solum Christum omniare. Agendi feruntur, ab eo enim virtutes ipsæ infunduntur. Non ideo æterno numini debitus negatur honos, si creaturæ eius aliqua agendi facultas tribuatur; Hoc enim omnipotentia honorificentius est, non modo vnius ipsam agere, sed aliis quoque agendi vim potestatem, que inferre.

QVÆSTIO III.

An hisce verbis Calviniana fiducia probetur?

§. 1. **I**llia serunt, nos contrarium demonstramus. Daniel Tostanus errare Maldonatum ait, qui neget hanc certitudinem ex beatitudine consequi. Atqui quamnam, inquit, obsecro esset illa beatitudo piorum, si perpetuo fluctuarent, & dubij essent? Licet ergo varia impedimenta nobis ab ipsa carne obiciantur: certi sumus tamen, certitudine fidei & promissionis diuine, nos virtute Dei custodiri ad fruitionem illius salutis i. Petri 1. 2. Vis argumenti est. Qui dubitat, non est beatus. Pauperes, mites sunt beati, non igitur dubitant.

Respondeo. Beatitudinis æternæ participes, esse Beatitudinis retinendæ certos; At eos, qui spe beati sunt, qui in via sunt, non esse certos. Sed cum tremore salutem si se operari, sollicitos ne excidantur.

Inanem vero fiduciam hisce verbis facile excutipalam est. Nemo enim beatum à Christo se nunc cupari nouit, aut horum in numero esse, nisi eidem confiter,

confer, se pauperem spiritu, mitem, misericordem, mundo corde esse. Hi enim beati pronunciantur. Quia tales non sunt, beatitudine excluduntur. At certa fide non est hoc nobis manifestum, nos esse mundo corde, mites, ceterisque virtutibus præditos: non ergo certa est fides beatitudinis, quia incerta est hypothetis ex qua illa pendet. Et fatentur illi, certam ac firmam consolationem conscientia prorsus amitti, si fides partim Christo, partim nostris operibus nitetur. Nulla ergo secundum eorum sententiam fiducia esse potest, si non aliter beati, nisi pauperes, mites, mundo corde, pacifici esse possunt.

VERSUS 4.

Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.

QVÆSTIO I.

An mites terram possideant?

§. 1. **M**ulti veterum terræ nomine regnum cælestis accipiunt. Ita Basil. in Psalmum 33. Maxima omnium virtutum mansuetudo, eoque in beatitudinum numerum relata est; Beati, inquit, mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Illa enim terra cælestis Hierusalem, non est bellatorum spoliū, sed longanimitatis & mansuetudinis tolerantiæ sperata hereditas.

Eodem modo Cyrillus. 58. in Isaiā. Orig. hom. 26. in Numeros. Nam possessione huius terræ nemo Beatus dici potest, cum sit maledicta, & operibus dominos ac possessores suos fatiget. Alia igitur in terra beatitudo querenda est.

§. 2. Augustinus tamen l. 1. de sermone Domini in monte, Chrysost. hoc loco, Euthymius. Theophylactus hanc nostram terram esse concedunt. Quam mites possidebunt, *ἡ γῆ*, Nithun, & ex Græco *ἀγαθὴ καρδία*, hereditate possidebunt. Nec in nouo testamento aliquando desunt terrenorum promissiones, ut Marc. 12. 30. Imo centuplum hoc in mundo pijs promittitur, & vita æterna. Beati quoque hac possessione sunt; quia illa est pignus futuræ retributionis; quia mansuetudini datur; quamvis vero multe sint tribulationes iustorum, datur tamen illis potius, quam impijs hereditas terræ, quia eorum seruit vitiis, ut pro tritico, non lolio colitur ager.

Dicendum igitur terræ hereditatem non callidis, violentis, iracundis pugnacibus, sed mansuetis promitti. quod Gentes olim irriserunt, & historiæ repugnare nonnulli falso arbitrantur. Non feroces, & bellicosi hereditate terram possederunt, sed qui mites, etiam in bello fuerunt. Crudeles & iracundi fere in campo sanguinem dederunt. Alexandri, Pompei, Cæsaris, aliorum gesta perpendantur, sævisse eos, sed cum stirpe interisse videbimus. Vincunt aliquando, & tamen post multos labores concidunt.

§. 3. Occurrit hoc loco Caluinus: Si hereditatis tunc cælum possidemus, ubi sunt merita, quæ nonnulli iactant?

Respondeo. Merita quæ iactantur nulla esse; ipsa enim iactatione merita esse desinunt. Merita vero sunt ipsa Dei beneficia gratuita, quæ hæredibus donantur, ut alio etiam titulo hereditatem adeant, ita enim eos Deus cooptauit in Christo, ut operum conditione impleta promissiones accipiant. Nec in rebus humanis quicquam vetat hæredem se gerere, ut adoptionem mereatur, præsertim si gratuita promissionis pactum intercedat.

Adami Conzen in Euang. Tom. I.

VERSUS 5.

Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.

QVÆSTIO I.

Quinam hoc loco vocantur lugentes?

§. 1. **M**ulti veteres Græcis appellantur, qui in luctu & squalore versantur, idque fere ob carorum mortes. Verum ad alios quacunque ex causa ortos maiores accommodari solent. Hoc loco lugentes vere proprieque omnes interpretantur, verum de causa lugendi non omnes conveniunt; non enim angere, flere lacrymari natura expetendum est, sed causa facit luctum commendabilem. Quidam itaque eos beatos aiunt, qui aliena, qui sua peccata deplorant. Alij eos qui affligi, angustari, & oppressi sunt propter iustitiam.

Priore in sententia est auctor regularum breviorum interrog. 194. Cuiusmodi est ille luctus, quem suscipere debemus, si beatitudinem illam, quam lugentibus paratam Dominus ait, consequi volumus? Responso. Continetur questio ista in ea questione, qua est de tristitia illa qua est secundum Deum, quando videlicet propter admissa delicta lugemus: vel quod Deus contemnitur, cum per transgressionem legis contumelia afficiatur Deus, vel quod eorum periculum videmus, qui peccant. Anima enim qua peccaverit, inquit, ipsa morietur, imitantes illum qui dixit, Et lugeam multos ex his, qui ante peccaverunt.

Ita quoque S. Cyprianus Ep. 52. Quanto magis v- plangens nus ille & verus pater bonus, misericors & pius, nec iram misericordem penitentibus, aut plangentibus & lamentantibus panem dicit tribu- comminatur, sed veniam magis & indulgentiam pollicetur. Unde Dominus in Euangelio beatos dicit plangentes, quia qui plangit, misericordiam provocat: qui peritior & superbus est, iram sibi & penam iudicii ventis exaggetat.

§. 2. Mihi dubium non est, & illos esse beatos, qui sua peccata, vel aliena lugent; sed hoc loco eos indicari, qui calamitatibus agitati ipsi merentur, ob Ecclesiam, tamen afflictam, aliaque dolent; qualem se nobis Apostolus Paulus frequenter describit, Consolationem vero recipiunt, adeo ut etiam glorientur in tribulationibus Rom. 5. 3.

VERSUS 6.

Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.

QVÆSTIO I.

Quid sit esurire & sitire iustitiam?

§. 1. **M**ulti famem, & sitim metaphoram interpretantur, pro magno iustitiæ desiderio. Duplex scilicet. Quæ sententia duas habet partes. Vel enim desiderant homines iuste agere, & omnibus iustitiam administrari; vel se iustificari peroptant. Alij proprie accipiunt: nam apud Lucam est, c. 7. 21. Beati qui nunc esuriunt, quia saturabimini. De his copiose Maldonatus noster & alij.

Non est itaque anceps, sed fixum, de vera fame, & siti agi, qua pijs affliguntur, quia per iniquitatem eorum res detinentur, vel quia, cum per